2024/583

2024.2.12.

A TANÁCS (KKBP) 2024/583 HATÁROZATA

(2024. február 8.)

az Európai Uniónak a vörös-tengeri válsággal kapcsolatban a hajózás szabadságának megőrzését célzó tengeri védelmi műveletéről (EUNAVFOR ASPIDES)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unióról szóló szerződésre és különösen annak 42. cikke (4) bekezdésére és 43. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének javaslatára,

mivel:

(1) Az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsa (ENSZ BT) 2022. február 28-án elfogadta a 2624 (2022) sz. határozatot, amelyben a lehető leghatározottabban elítélte a Jemen partjainál tapasztalt, egyre növekvő számú incidenst, többek között a polgári és kereskedelmi hajók elleni támadásokat, valamint a kereskedelmi hajók önkényes vagy jogellenes hatalomba kerítését és visszatartását, ami jelentős kockázatot jelent az Ádeni-öbölben és a Vörös-tengeren a jemeni partok mentén közlekedő hajók tengeri védelmére nézve.

(2) A Tanács 2022. december 12-én következtetéseket fogadott el, amelyekben megerősítette, hogy az Unió Jemennel folytatott együttműködése az Unió alapvető érdekeihez és kötelezettségvállalásaihoz kapcsolódik, többek között a következőkhöz: a béke és a szabályokon alapuló nemzetközi rend támogatása; a Jemen népének támogatására irányuló humanitárius kötelezettség; a nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrend végrehajtása világszerte; Jemen jelentősége az energia és más alapanyagok kulcsfontosságú tengeri szállítási útvonalainak szempontjából; az Öböl-menti térség, valamint a Vörös-tenger és Afrika szarva biztonságának és stabilitásának biztosítására irányuló célkitűzés, valamint a terrorista szervezetek további terjedésének megelőzése. Továbbá, a Tanács megerősítette, hogy a tengeri védelem erőteljes hatást gyakorol a nemzetközi tengeri kereskedelemre, és hogy az Unió készen áll arra, hogy fokozza azon erőfeszítéseit, amelyek a bizalomépítésre és arra irányulnak, hogy a tágabb Öböl-menti térségben és a Vörös-tengeren előmozdítsa a tengeri biztonságot és védelmet.

(3) A Tanács 2023. október 24-én következtetéseket fogadott el, amelyekben jóváhagyta az EU felülvizsgált tengeri védelmi stratégiáját (EUMSS) és annak cselekvési tervét, meghatározta az Unió számára a keretet, hogy további lépéseket tegyen tengeri érdekeinek, valamint polgárainak, értékeinek és gazdaságának védelme érdekében, előmozdítva ugyanakkor a nemzetközi szabályokat és a nemzetközi eszközöknek, különösen az ENSZ Tengerjogi Egyezményének (UNCLOS) való teljeskörű megfelelést.

(4) 2023 októbere óta számos húszi támadás irányult hajók ellen a Vörös-tengeren, az Ádeni-öbölben, az Arab-tengeren és az Ománi-öbölben. Az ilyen támadások veszélyeztetik a hajókon szolgáló tengerészek életét, valamint a nyílt tenger szabadságának és a nemzetközi hajózásra használt tengerszorosokon való áthaladás jogának megsértését jelentik, amely szabadságot, illetve jogot az UNCLOS rögzít. Káros hatással vannak a kereskedelmi hajózásra, valamint sok ország gazdaságára az Unióban és a régióban.

(5) Az ENSZ BT 2024. január 10-én elfogadta a 2722 (2024) sz. határozatot, amelyben a lehető leghatározottabban elítélte a kereskedelmi hajók elleni húszi támadásokat, hangsúlyozta annak fontosságát, hogy valamennyi állam hajói – többek között a Báb el-Mandeb-szoroson áthaladó kereskedelmi hajók – gyakorolhassák a hajózási jogokat és szabadságokat a Vörös-tengeren a nemzetközi joggal összhangban, követelte, hogy a húszik haladéktalanul vessenek véget valamennyi ilyen támadásnak, megerősítette, hogy a hajózási jogok és szabadságok kereskedelmi hajók általi, a nemzetközi joggal összhangban történő gyakorlását tiszteletben kell tartani, továbbá nyugtázta a tagállamok azon jogát, hogy a nemzetközi joggal összhangban megvédjék hajóikat a támadásoktól, ideértve a hajózási jogokat és szabadságokat aláásó támadásokat is.

(6) A Tanács 2024. január 29-én válságkezelési koncepciót hagyott jóvá egy lehetséges európai uniós tengeri védelmi műveletre vonatkozóan, a hajózás szabadságának megőrzése céljából a vörös-tengeri válsággal kapcsolatban, amelynek kezdeti időtartama az elindításától számított egy év. Az EUMSS-szel összhangban az említett európai uniós tengeri védelmi műveletnek (a továbbiakban: a művelet) – más jelentős szereplőkkel együttműködve – hozzá kell járulnia a tengeri védelemhez a fő tengeri kommunikációs vonalak mentén a Vörös-tengert, az Arab-tengert és a

Perzsa-öblöt is felölelő területen, és azt erőteljes és célzott diplomáciai kampánynak kell kísérnie az Öböl-menti Együttműködési Tanácson belüli partnerek, a regionális szereplők és a parti államok irányában. A műveletet ezért létre kell hozni. A műveleti területet – amelynek tengeri területekből kell összetevődnie – a releváns tervezési dokumentumokban kell meghatározni az elfogadott megbízatással összhangban.

(7) A művelet stratégiai célkitűzése az uniós haditengerészeti jelenlét biztosítása kell, hogy legyen azon területen, ahol támadások történnek, abból a célból, hogy – a hasonlóan gondolkodó tengeri védelmi szolgáltatókkal szoros együttműködésben – biztosítsák a hajók számára a hajózás szabadságát.

(8) E célból a művelet keretében kíséretet kell nyújtani hajók számára, tengeri helyzetismeretet kell biztosítani, és meg kell védeni a hajókat a többdimenziós tengeri támadásokkal szemben. A műveletnek védekező jellegűnek kell maradnia. A művelethez telepített haderőknek az alkalmazandó nemzetközi jognak – ideértve a nemzetközi szokásjogot is – megfelelve kell eljárniuk, ideértve az önvédelmet is, amennyiben a feltételek teljesülnek, hogy megvédjenek a saját vagy harmadik felek hajói ellen irányuló, közelgő vagy folyamatban lévő támadással szemben. A műveletnek az UNCLOS-nak maradéktalanul megfelelve kell fellépnie. A fentiekre vonatkozó részletes szabályokat és feltételeket a Tanács által jóváhagyandó műveleti tervben kell meghatározni, ideértve a művelet-végrehajtási szabályokat is.

(9) A Tanács, valamint a külügyi és biztonságpolitikai főképviselő felelőssége mellett a Politikai és Biztonsági Bizottságnak kell politikai ellenőrzést gyakorolnia a művelet felett, biztosítania kell számára a stratégiai irányítást, és az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 38. cikkének harmadik bekezdésével összhangban meg kell hoznia a releváns határozatokat.

(10) A hasonlóan gondolkodó tengeri védelmi szolgáltatókkal való szoros együttműködés szükségessé fogja tenni annak lehetőségét, hogy a „SECRET UE/EU SECRET” szintig terjedő minősített adatokat cseréljenek a kölcsönösség és inkluzivitás alapján az Egyesült Államok vezette Prosperity Guardian művelettel és az Egyesített Tengerészeti Erőkkel, valamint annak lehetőségét, hogy a megfelelő szintig terjedő EU-minősített adatokat adjanak át hasonlóan gondolkodó partnerek számára, az 2013/488/EU tanácsi határozattal [1] összhangban, amely megállapítja az EU-minősített adatok védelmét szolgáló biztonsági szabályokat.

(11) Az EUSZ 41. cikkének (2) bekezdése értelmében és a (KKBP) 2021/509 tanácsi határozattal [2] összhangban az e határozatból eredő, katonai vagy védelmi vonatkozású működési kiadásokat a tagállamoknak kell viselniük,

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

Megbízatás

(1) Az Unió európai uniós katonai tengeri védelmi műveletet hoz létre a vörös-tengeri válsággal kapcsolatban a hajózás szabadságának megőrzése érdekében. Az említett műveletnek – más jelentős szereplőkkel együttműködésben – hozzá kell járulnia a tengeri védelemhez a (3) bekezdésben említett területen található fő tengeri kommunikációs vonalak mentén.

(2) A művelet elnevezése EUNAVFOR ASPIDES.

(3) A műveleti terület a Báb el-Mandeb-szorost és a Hormuzi-szorost, valamint a Vörös-tenger, az Ádeni-öböl, az Arab-tenger, az Ománi-öböl és a Perzsa-öböl nemzetközi vizeit foglalja magában. A műveleti terület részletes határait, az esetleges alterületeket és az érdekterületet a Tanács által jóváhagyott, releváns tervezési dokumentumokban kell meghatározni.

(4) Az EUNAVFOR ASPIDES stratégiai célja az uniós haditengerészeti jelenlét biztosítása a műveleti területen annak céljából, hogy – a hasonlóan gondolkodó tengeri védelmi szolgáltatókkal szoros együttműködésben – biztosítsák a hajók számára a hajózás szabadságát.

[1] A Tanács 2013/488/EU határozata (2013. szeptember 23.) az EU-minősített adatok védelmét szolgáló biztonsági szabályokról (HL L 274., 2013.10.15., 1. o.).

[2] A Tanács KKBP 2021/509 határozata (2021. március 22.) az Európai Békekeret létrehozásáról és a (KKBP) 2015/528 határozat hatályon kívül helyezéséről (HL L 102., 2021.3.24., 14. o.).

(5) E célból az EUNAVFOR ASPIDES – az eszközeitől és képességeitől függően – a következő feladatokat látja el:

a) hajókat kísér a műveleti területen;

b) tengeri helyzetismeretet biztosít a műveleti területen;

c) megvédi a hajókat a műveleti terület valamely alterületén a többdimenziós tengeri támadásokkal szemben, a nemzetközi jog – ideértve a szükségesség és az arányosság elvét is – teljeskörű tiszteletben tartásával.

2. cikk

Az uniós műveleti parancsnok kinevezése

A Tanács Vasileios GRYPARIS flottillatengernagyot nevezi ki az EUNAVFOR ASPIDES uniós műveleti parancsnokává.

3. cikk

Az uniós műveleti parancsnokság kijelölése

Az EUNAVFOR ASPIDES műveleti parancsnokságának székhelye: Larissa, Görögország.

4. cikk

Politikai ellenőrzés és stratégiai irányítás

(1) Az EUNAVFOR ASPIDES politikai ellenőrzését és stratégiai irányítását – a Tanács és a külügyi és biztonságpolitikai főképviselő felelőssége mellett – a Politikai és Biztonsági Bizottság (PBB) gyakorolja.

(2) A Tanács felhatalmazza a PBB-t arra, hogy az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 38. cikkével összhangban meghozza a releváns határozatokat. Az említett felhatalmazás kiterjed a tervezési – többek között a műveleti tervvel, a parancsnoki lánccal és a művelet-végrehajtási szabályokkal kapcsolatos – dokumentumok módosítására is. A felhatalmazás kiterjed az uniós műveleti parancsnoknak és az EU-erők parancsnokának a kinevezésére vonatkozó határozatok meghozatalára. Az EUNAVFOR ASPIDES céljaival és megszűnésével kapcsolatos döntéshozatali hatáskör továbbra is a Tanácsot illeti meg.

(3) A PBB-t rendszeresen tájékoztatni kell az EUNAVFOR ASPIDES végrehajtásáról és különösen az Európai Unió Katonai Bizottságának (EUKB) elnöke köteles arról rendszeres időközönként jelentést tenni a PBB számára. A PBB szükség esetén meghívhatja üléseire az uniós műveleti parancsnokot vagy az EU-erők parancsnokát.

(4) Az uniós műveleti parancsnoknak kéthavonta jelentést kell benyújtania a PBB részére az EUNAVFOR ASPIDES végrehajtásáról.

(5) A PBB-nek rendszeres időközönként jelentést kell tennie a Tanács részére.

5. cikk

Katonai irányítás

(1) Az EUKB felügyeli az uniós műveleti parancsnok felelősségi körében folytatott EUNAVFOR ASPIDES megfelelő végrehajtását.

(2) Az uniós műveleti parancsnok rendszeres időközönként jelentést tesz az EUKB-nek. Az EUKB – szükség esetén – meghívhatja üléseire az uniós műveleti parancsnokot vagy az uniós erők parancsnokát.

(3) Az EUKB elnöke a legfőbb összekötőként jár el az uniós műveleti parancsnok felé.

6. cikk

Az Unió válaszlépései közötti összhang és a harmadik felekkel való együttműködés

(1) A főképviselő biztosítja e határozat végrehajtását és annak összhangját az Unió külső tevékenységének egészével, ideértve az Unió fejlesztési programjait és humanitárius segítségnyújtási tevékenységét is.

(2) A főképviselő – akinek munkáját az Európai Külügyi Szolgálat (EKSZ) segíti – a legfőbb összekötőként jár el az Egyesült Nemzetek Szervezete, a térségbeli országok hatóságai, valamint más multinacionális és bilaterális szereplők felé, ideértve az Öböl-menti Együttműködési Tanácsot, az Arab Államok Ligáját, az Amerikai Egyesült Államokat és az Egyesült Királyságot is.

(3) Az EUNAVFOR ASPIDES szoros koordinációt folytat az Indiai-óceán nyugati térségében és a Vörös-tengeren a tengeri védelemhez való hozzájárulás céljából folytatott, a 2008/851/KKBP tanácsi együttes fellépéssel ([3]) létrehozott európai uniós katonai művelettel (EUNAVFOR ATALANTA).

(4) Az EUNAVFOR ASPIDES együttműködik a Prosperity Guardian művelettel, az Egyesített Tengerészeti Erőkkel és a műveleti területén a tengeri védelemhez hozzájárulni kívánó országokkal.

(5) Az EUNAVFOR ASPIDES szoros kapcsolatokat tart fenn a hajózási ágazattal, elsősorban az Afrika szarvával foglalkozó tengeri védelmi központon (MSCHOA) keresztül.

(6) Az EUNAVFOR ASPIDES együttműködik a releváns tagállami hatóságokkal, a releváns uniós ügynökségekkel és szervekkel, különös tekintettel az Európai Unió Műholdközpontjára (SATCEN), valamint a releváns KBVP-missziókkal és -műveletekkel, így különösen a szomáliai biztonsági erők kiképzéséhez hozzájáruló, a 2010/96/KKBP tanácsi határozattal ([4]) létrehozott európai uniós katonai misszióval (EUTM Szomália) és a szomáliai kapacitásépítést célzó, a 2012/389/KKBP tanácsi határozattal ([5]) létrehozott európai uniós misszióval (EUCAP Szomália).

(7) A SATCEN és az Európai Unió Helyzetelemző Központja támogatja az EUNAVFOR ASPIDES-t a feladatai ellátásához szükséges információk összegyűjtésében.

7. cikk

Harmadik államok részvétele

(1) Az Unió döntéshozatali autonómiájának és az egységes intézményi keretnek a sérelme nélkül, valamint az Európai Tanács releváns iránymutatásainak megfelelően az EUNAVFOR ASPIDES-ben való részvételre harmadik államok is felkérhetők.

(2) A Tanács felhatalmazza a PBB-t, hogy kérjen fel harmadik államokat hozzájárulások felajánlására, valamint arra, hogy – az uniós műveleti parancsnok és az EUKB ajánlására – hozza meg a javasolt hozzájárulások elfogadásáról szóló, releváns határozatokat.

(3) A harmadik államok részvételére vonatkozó részletes szabályok az EUSZ 37. cikkének értelmében és az Európai Unió működéséről szóló szerződés 218. cikkében megállapított eljárásnak megfelelően megkötött megállapodások tárgyát képezik. Amennyiben az Unió és egy harmadik állam olyan megállapodást kötött, amely keretet biztosít ez utóbbi részvételére az Unió válságkezelő misszióiban, az említett megállapodás rendelkezéseit az EUNAVFOR ASPIDES-szel összefüggésben alkalmazni kell.

(4) Az EUNAVFOR ASPIDES-hez jelentős mértékű katonai hozzájárulást biztosító harmadik államok ugyanazon jogokkal és kötelezettségekkel rendelkeznek az EUNAVFOR ASPIDES napi irányítása tekintetében, mint az abban részt vevő tagállamok.

([3]) A Tanács 2008/851/KKBP együttes fellépése (2008. november 10.) az Indiai-óceán nyugati térségében és a Vörös-tengeren a tengeri védelemhez való hozzájárulás céljából folytatott európai uniós katonai műveletről (EUNAVFOR ATALANTA) (HL L 301., 2008.11.12., 33. o.).

([4]) A Tanács 2010/96/KKBP határozata (2010. február 15.) az Európai Uniónak a szomáliai biztonsági erők kiképzéséhez hozzájáruló katonai missziójáról (HL L 44., 2010.2.19., 16. o.).

([5]) A Tanács 2012/389/KKBP határozata (2012. július 16.) a szomáliai kapacitásépítést célzó misszióról (EUCAP Szomália) (HL L 187., 2012.7.17., 40. o.).

(5) A Tanács felhatalmazza a PBB-t arra, hogy – amennyiben harmadik államok jelentős mértékű katonai hozzájárulást biztosítanak – meghozza a hozzájáruló felek bizottságának létrehozására vonatkozó határozatokat.

8. cikk

Az Unió által vezetett személyi állomány jogállása

Az Unió által vezetett egységek és személyi állomány jogállását – szükség esetén – a nemzetközi joggal összhangban kell meghatározni.

9. cikk

Pénzügyi rendelkezések

(1) Az EUNAVFOR ASPIDES közös költségeit a (KKBP) 2021/509 határozatnak megfelelően kell kezelni.

(2) Az EUNAVFOR ASPIDES közös költségeire vonatkozó referenciaösszeg 8 000 000 EUR. A referenciaösszegre vonatkozó, a (KKBP) 2021/509 határozat 51. cikkének (2) bekezdésében említett százalékos arány 30 % a kötelezettség vállalások és 30 % a kifizetések tekintetében.

10. cikk

Információk átadása és cseréje

(1) A főképviselő felhatalmazást kap arra, hogy – szükség szerint és az EUNAVFOR ASPIDES operatív szükségleteivel összhangban – a Tanácsnak az EUNAVFOR ASPIDES-szel kapcsolatos tanácskozásaival összefüggő és a Tanács eljárási szabályzata ([6]) 6. cikkének (1) bekezdése értelmében szakmai titoktartási kötelezettség hatálya alá tartozó, nem minősített uniós dokumentumokat adjon át kijelölt harmadik országoknak. A PBB eseti alapon jelöli ki az érintett harmadik államokat, feltéve, hogy az említett feltételek teljesülnek.

(2) A főképviselő felhatalmazást kap arra, hogy – szükség szerint és az EUNAVFOR ASPIDES operatív szükségleteivel összhangban – a kijelölt harmadik államok számára a 2013/488/EU határozattal összhangban az EUNAVFOR ASPIDES céljaira generált EU-minősített adatokat adjon át, a következők szerint:

a) az Unió és az érintett harmadik állam között létrejött hatályos információbiztonsági megállapodásban megállapított szinttel bezárólag; vagy

b) az Egyiptom, az Öböl-menti Együttműködési Tanács és annak tagállamai, India, valamint egyéb, a PBB által kijelölt harmadik államok számára átadott információk tekintetében a „RESTREINT UE/EU RESTRICTED” szinttel bezárólag.

(3) A főképviselő felhatalmazást kap arra, hogy a Prosperity Guardian művelettel és az Egyesített Tengerészeti Erőkkel – azok parancsnokságán keresztül – az EUNAVFOR ASPIDES céljai szempontjából releváns, „SECRET UE/EU SECRET” szintig minősített adatokat cseréljen, amennyiben az ilyen helyszíni adatcsere operatív okokból szükséges, a 2013/488/EU határozattal összhangban, valamint a főképviselő és az említett műveletek illetékes hatóságai közötti megállapodásokra figyelemmel.

(4) Az (1), (2) és(3) bekezdésben említett információátadást és -cserét a kölcsönösség és az inkluzivitás elvének teljeskörű tiszteletben tartása mellett kell folytatni. A kézhez kapott minősített adatokat az EUNAVFOR ASPIDES-nek a személyzet tagjai közötti különbségtétel nélkül, kizárólag a műveleti követelmények alapján kell kezelnie.

(5) A főképviselő felhatalmazást kap arra, hogy megkösse az e határozatban foglalt, az információk átadására vagy cseréjére vonatkozó rendelkezések végrehajtásához szükséges megállapodásokat.

([6]) A Tanács 2009/937/EU határozata (2009. december 1.) a Tanács eljárási szabályzatának elfogadásáról (HL L 325., 2009.12.11., 35. o.).

(6) A főképviselő – a 2013/488/EU határozat VI. mellékletének VII. szakaszával összhangban – az információk átadására vagy cseréjére vonatkozó felhatalmazásait, valamint az e cikkben említett megállapodások megkötésére vonatkozó képességét átruházhatja az EKSZ tisztségviselőire, az uniós műveleti parancsnokra vagy az uniós erők parancsnokára.

11. cikk

Hatálybalépés és megszűnés

(1) Ez a határozat az elfogadásának napján lép hatályba.

(2) Az EUNAVFOR ASPIDES az elindításának időpontjától számított egy évvel megszűnik.

(3) E határozat lejárta előtt kellő időben el kell végezni az EUNAVFOR ASPIDES stratégiai felülvizsgálatát.

(4) Ez a határozat – az EUNAVFOR ASPIDES megszűnésére vonatkozóan jóváhagyott terveknek megfelelően, valamint az EUNAVFOR ASPIDES elszámolásainak ellenőrzése és benyújtása tekintetében a (KKBP) 2021/509 határozatban megállapított eljárások sérelme nélkül – az EU műveleti parancsnoksága bezárásának időpontjával hatályát veszti.

Kelt Brüsszelben, 2024. február 8-án.

a Tanács részéről
az elnök
H. LAHBIB